

VISOKI PREDSTAVNIK
EUROPSKE UNIJE ZA
VANJSKE POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 4.3.2015.
JOIN(2015) 6 final

ZAJEDNIČKI SAVJETODAVNI DOKUMENT

Ususret novoj europskoj politici susjedstva

I. Uvod: poseban odnos

Kada je riječ o vanjskoj politici, potrebna nam je snažnija Europa. Sa zemljama u susjedstvu moramo ubrzati užu suradnju, pridruživanje i partnerstvo kako bismo dodatno ojačali svoje gospodarske i političke veze.

U članku 8. stavku 1. Ugovora o Europskoj uniji navodi se da „Unija razvija poseban odnos sa susjednim zemljama radi uspostave područja blagostanja i dobrosusjedskih odnosa, utemeljen na vrijednostima Unije i obilježen bliskim i miroljubivim odnosima koji se temelje na suradnji”.

Godine 2003. osmišljena je europska politika susjedstva (Komunikacija „Šira Europa”¹) radi razvijanja bliskijih odnosa između EU-a i susjednih zemalja, tako da, među ostalim, daje mogućnost za tješnju ekonomsku integraciju s EU-om i veći pristup unutarnjem tržištu EU-a. Planirano je da se postigne postupna integracija provođenjem zahtjevnih političkih, ekonomskih i institucijskih reformi te opredjeljenjem za zajedničke vrijednosti.

Posljednjih deset godina u susjedstvu je došlo do znatnih političkih promjena. Današnje je susjedstvo manje stabilno nego prije deset godina. Naprimjer, na istoku sve prodornija ruska vanjska politika dovodi do sve više izazova u dosta zemalja Istočnog partnerstva, od krize u Gruziji 2008. do aktualnog sukoba u Ukrajini, što je također dovelo do zaoštrenih podjela između Rusije i EU-a. Na jugu, Sirija proživljava građanski rat od 2011., koji ima ozbiljne posljedice na njezine susjede. Libija je trenutačno zemlja u sukobu. U posljednje tri godine Egipat je također doživio složene političke promjene. Unatoč znatnom trudu bliskoistočni mirovni proces i dalje je na mrtvoj točki, a i nekoliko je puta došlo do izbijanja nasilja, među ostalim, i 2014. u Gazi. Ti su događaji doprinijeli tomu da se povećaju izazovi s kojima se suočavaju i EU i njegovi partneri tako što su se zbog njih pogoršali ekonomski i društveni pritisci, nezakonita migracija i priljev izbjeglica, prijetnje sigurnosti te je došlo do oprečnih stremljenja.

Tijekom tog razdoblja europska se politika susjedstva razvila: pojačana je regionalna sastavnica tako što je Barcelonski proces prerastao u Uniju za Mediteran 2008. te je 2009. pokrenuto Istočno partnerstvo. Opseg politike također se znatno povećao. Susjedne zemlje sada imaju mogućnost pridruživanja detaljnom i sveobuhvatnom području slobodne trgovine, kao i mogućnost uspostavljanja partnerstva za mobilnost ili bezviznog režima. Neki od tih sporazuma već su sklopljeni. Osim toga, europska politika susjedstva revidirana je 2011.² kako bi se osmislio odgovor na događaje povezane s Arapskim proljećem tijekom kojega su pobune naroda i posljedice tih pobuna dovele do određenog napretka, kao naprimjer u Tunisu, ali su dovele i do veće nestabilnosti i političkih tenzija. Tranzicije su se po prirodi dosta razlikovale, ovisno o zemlji.

Europskom politikom susjedstva nije se uvijek mogao ponuditi odgovarajući odgovor na te nedavne događaje, a ni na promjenjiva stremljenja naših partnera. Stoga nisu u potpunosti ostvareni ni vlastiti interesi EU-a.

Partneri su pokazali sve veće razlike u angažmanu prema EU-u u cjelini i u odnosu na različite sektore politike. U nekom se smislu europskom politikom susjedstva proširio utjecaj EU-a, ali u određenom broju područja program reformi je na mrtvoj točki, djelomično zbog konkurentnih interesa, a djelomično zbog toga što nisu svi partneri u jednakoj mjeri zainteresirani za posebno partnerstvo s EU-om u okviru modela pluralizma i integracije. EU je posljednjih godina doživio veliku ekonomsku krizu, koja je nedvojbeno utjecala na naše susjede.

¹ COM(2003) 104, konačna verzija od 11.3.2003.

² COM(2011) 303 od 25.5.2011.

Političke i ekonomske reforme imaju dubok učinak na društva i gospodarstva, što se vidi iz vlastitog iskustva EU-a. Partneri ocjenjuju dugoročnu korist, ali i kratkoročne troškove koji su posljedica njihova odnosa s EU-om u okviru europske politike susjedstva.

Strateška usmjerenja naših susjeda određuju koliku interakciju svaki od njih želi s različitim dionicima, među ostalima, i EU-om. Neki partneri odlučili su krenuti putem većeg pridruživanja EU-u, a EU je spreman na produbljenje odnosa s njima. Drugi se radije odlučuju za drukčiji put. EU poštuje te suverene odluke i spreman je iznaći druge vrste interakcije.

S obzirom na sve navedeno postoji očita potreba za revizijom pretpostavki na kojima se politika temelji, kao i za revizijom područja njezine primjene i toga kako bi se trebali upotrebljavati instrumenti, među ostalim, kako različiti sektori politika mogu bolje doprinijeti suradnji omogućujući vezu između unutarnjih i vanjskih prioriteta. Svrha takve revizije je osiguravanje da se europskom politikom susjedstva s našim partnerima u budućnosti može učinkovitije podržati razvoj područja zajedničke stabilnosti, sigurnosti i blagostanja. Također treba istražiti ostvaruje li „poseban odnos” puni potencijal i što se može poduzeti kako bi se ojačao, u interesu EU-a i njegovih partnera.

Potrebna je jasnija analiza interesa, i EU-a i partnera, kako bi europska politika susjedstva odgovarala svrsi. S jedne strane, od presudne je važnosti konzultirati se s partnerima o njihovim interesima i ambicijama u vezi s ovim partnerstvom. S druge strane, EU mora jasnije odrediti vlastite ciljeve i interese te istovremeno promicati vrijednosti na kojima se temelji.

Revizija mora zadovoljiti zahtjeve partnera s prilično različitim razinama ambicija. Ako već postoji potpun angažman i predanost u vezi s integracijom, u reviziji bi se trebalo razmotriti kako možemo unaprijediti i produbiti svoje partnerstvo. EU i dalje predano omogućuje da se u potpunosti ostvari potencijal svakog partnerstva, nadograđujući se na dosadašnja postignuća.

Ako partneri pokazuju manji ili nikakav angažman, u reviziji europske politike susjedstva trebali bi se razmotriti razlozi za to i ispitati načini koji bolje odgovaraju težnjama obje strane. Moglo bi biti potrebno uže pridruživanje nekih partnera koji trenutačno nisu u zoni susjedstva. Također bi trebalo razmotriti kako bi EU trebao najbolje odgovoriti na krize i konfliktnu situaciju, uključujući one dugotrajne, uzimajući u obzir izvore utjecaja i pritiska na naše partnere koji određuju njihove političke stavove, uključujući i one prema EU.

U tom smislu učinkovita europska politika susjedstva treba biti temeljito integrirana u cjelokupnu vanjsku politiku EU-a i imati sveobuhvatni pristup koristeći se svim instrumentima EU-a i država članica.

U tom kontekstu predsjednik Juncker odlučio je da će se europska politika susjedstva revidirati tijekom prve godine novog mandata Komisije. Države članice EU-a također su zatražile reviziju i već su dale prijedloge. Zemlje partnerice izrazile su potrebu za preispitivanjem europske politike susjedstva, a to su učinile i vanjske zainteresirane strane, među ostalim, organizacije civilnog društva i socijalnih partnera.

Usporedno Komisija dotjeruje politiku proširivanja koja je i dalje odijeljena od europske politike susjedstva. U tom je smislu predsjednik Juncker naveo u svojim Političkim smjernicama da u idućih pet godina neće doći do dodatnog proširenja.

Cilj ovog dokumenta je formuliranje rasprave za detaljno preispitivanje europske politike susjedstva. U Odjeljku II. iznosimo preliminarne rezultate u vezi s lekcijama koje smo dosad naučili od europske politike susjedstva. U Odjeljku III. razrađujemo moguća rješenja u vezi s razvitkom jačeg partnerstva te navodimo znatan broj važnih pitanja za raspravu s glavnim partnerima i zainteresiranim stranama. U Odjeljku IV. rezimiramo iduće korake u vezi sa strukturiranjem javnog savjetovanja. Rezultati savjetovanja dovest će do dodatne Komunikacije u jesen 2015., određujući konkretne prijedloge za budući smjer europske politike susjedstva.

II. Naučene lekcije i pitanja o budućem smjeru europske politike susjedstva

Ovaj se odjeljak temelji na desetogodišnjem iskustvu provedbe politike, proizašlom iz redovitih i čestih kontakata sa zemljama članicama EU-a i zemljama partnericama europske politike susjedstva i trenutačnog razdoblja neslužbenog savjetovanja kojemu su mnogi već pridonijeli.

Od 2004. europskom politikom susjedstva daje se okvir za odnose EU-a sa susjednim zemljama omogućavajući državama članicama EU-a postizanje konsenzusa o većem angažiranju sa susjedima na istoku i jugu. Odnosi EU-a sa susjednim zemljama znatno su se intenzivirali u okviru europske politike susjedstva kao posljedica jasnih obveza koje su obje strane navele u akcijskim planovima europske politike susjedstva. Europskom politikom susjedstva osmišljeno je kako odgovoriti na zahtjeve partnera za veći angažman s Unijom. Poslije deset godina partnerstva sa susjedima imaju veću važnost u okviru poslova EU-a, EU je većini zemalja partnerica glavni trgovinski partner, kretanje putnika i migranata između zemalja u okviru europske politike susjedstva i EU-a stalno je u porastu. EU s pomoću europske politike susjedstva na godišnjoj razini potiče i ocjenjuje napredak u provedbi reformi u svim zemljama, pogotovo one u vezi s pitanjima upravljanja, na temelju akcijskih planova koji su dogovoreni s pojedinim partnerima.

Međutim, uočeni su neki nedostaci.

Neki partneri aktivno se zalažu za užu integraciju s EU-om. Druge to ne privlači, ili ih trenutačno ne privlači, te dovode u pitanje neke pretpostavke na kojima se temelji europska politika susjedstva.

Iako je od početka prisutan koncept diferencijacije, pojedine zemlje ponekad ne smatraju da su njihove specifične težnje uzete u obzir u dovoljnoj mjeri. Nedostatak osjećaja partnera o zajedničkoj odgovornosti sprečava da ova politika postigne potpuni potencijal.

Pristupom „više za više” naglašava se predanost EU-a svojim temeljnim vrijednostima, ali taj pristup nije uvijek doprinio atmosferi ravnopravnog partnerstva i nije uvijek bio uspješan u poticanju dodatnih reformi u zemljama partnericama.

Pitanjima postavljenima u ovoj Komunikaciji želi se istražiti kako europska politika susjedstva može postati učinkovitije sredstvo za promicanje interesa EU-a i interesa njegovih partnera te pogodniji okvir za razvoj potpunijeg partnerstva u kojemu će obje strane smatrati da se njihove težnje poštuju.

- Važnost izgradnje **dubljih odnosa** s partnerima EU-a nije upitno.

Treba li zadržati europsku politiku susjedstva? Trebaju li jedinstvenim okvirom i dalje biti obuhvaćeni i istok i jug?

- Trenutačnim okvirom europske politike susjedstva obuhvaćeno je **16 susjednih zemalja**. Međutim, mnogi izazovi s kojima se EU i njegovi susjedi moraju zajedno suočiti ne mogu se na odgovarajući način riješiti a da se ne uzmu u obzir **susjedi susjeda**, a u nekim se slučajevima s njima treba i surađivati.

Treba li ostati pri trenutačnom geografskom području? Treba li se u okviru europske politike susjedstva dopustiti fleksibilnija suradnja sa susjedima susjeda? Kako EU, u okviru europske politike susjedstva, može davati podršku svojim susjedima tijekom njihove interakcije s vlastitim susjedima? Što se može popraviti kako bi se osigurala bolja dosljednost između europske politike susjedstva i odnosa EU-a s Rusijom, partnerima u srednjoj Aziji ili Africi, posebno Sahelom i Rogom Afrike, te zemljama Perzijskog zaljeva?

- Dok europsku politiku susjedstva provode institucije EU-a, veći angažman država članica mogao bi dovesti do boljih rezultata.

Kako sveuobuhvatniji pristup s većim i aktivnijim angažiranjem država članica može doprinijeti da ova politika dobije na važnosti? Bi li partneri radije imali veću suodgovornost za ovu politiku?

- U okviru europske politike susjedstva **razvijeni su i primijenjeni instrumenti za uže političko pridruživanje i ekonomsku integraciju partnera koji teže tom cilju**, među ostalim, značajni sporazumi kao što su sporazumi o pridruživanju te detaljna i sveobuhvatna područja slobodne trgovine.

Jesu li sporazumi o pridruživanju te detaljna i sveobuhvatna područja slobodne trgovine pravi cilj za sve ili bi trebalo razviti prilagođena alternativna rješenja kojima bi se odrazili različiti interesi i težnje nekih partnera?

- **Akcijskim planovima europske politike susjedstva** formuliran je razvoj odnosa između EU-a i većine partnera europske politike susjedstva.

Jesu li akcijski planovi u okviru europske politike susjedstva pravi instrument za produbljivanje našeg partnerstva? Jesu li oni preopćeniti za neke partnere? Bi li EU i partneri imali koristi od užeg fokusa i većeg određivanja prioriteta?

- **Izvjешća o napretku u okviru europske politike susjedstva** pomogla su EU-u da izbliza prati napredak postignut sa svakom zemljom partnericom europske politike susjedstva koja ima akcijski plan uzimajući u obzir zajednički dogovorene ciljeve iz tih planova.

Je li taj pristup prikladan za sve partnere? Je li njime dodana vrijednost odnosima EU-a sa svakim partnerom? Mogu li se ostvariti interesi EU-a i/ili partnera uporabom jednostavnijeg mehanizma izvješćivanja? Treba li izvješćivanje varirati ovisno o razini angažiranosti dotičnog partnera europske politike susjedstva? Kako možemo bolje pripočiti ključne elemente?

- Europska politika susjedstva omogućuje **okvir za sektorsku suradnju** diljem širokog spektra područja (među ostalim, u području energije, prometa, poljoprivrede i ruralnog razvoja, pravosuđa i unutarnjih poslova, carine, poreza, okoliša, upravljanja katastrofama, istraživanja i inovacija, obrazovanja, mladeži, kulture, zdravlja itd.).

Mogu li se partnerstva više usredotočiti na zajedničke interese kako bi se na obje strane povećao osjećaj odgovornosti? Kako bi europsku politiku susjedstva trebalo prilagoditi diferencijaciji do koje bi zbog toga došlo? Jesu li potrebni novi elementi za poticanje uže suradnje u tom ili ostalim područjima?

- **Procesom liberalizacije** i pojednostavnjenja viznog režima olakšano je putovanje i utvrđene su reforme, partnerstvima za mobilnost unaprijeđeni su kontakti, a svi ti procesi potpomognuti su programima.

Što je još potrebno učiniti u tom području, a što svi partneri europske politike susjedstva smatraju ključnim? Kako se europskom politikom susjedstva može pružiti dodatna potpora upravljanju migracijom i kako se može pomoći da se od mobilnosti izvuče korist?

- EU nastoji promicati **blagostanje** na svojim granicama. U zemljama partnericama na blagostanje negativno utječu strukturni nedostaci, kao što su nejednakost, siromaštvo, siva ekonomija i nedostaci u primjeni demokracije, pluralizma i poštovanja vladavine prava. Osim toga, ekonomski i socijalni razvoj partnera europske politike susjedstva u znatnoj mjeri onemogućuje metež uslijed sukoba ili brzih unutarnjih promjena.

Što još treba EU poduzeti kako bi poticao održivi ekonomski i društveni razvoj zemalja partnerica europske politike susjedstva? Kako možemo u ekonomskom, političkom i društvenom smislu osnažiti mlađu generaciju? Kako bolje promicati održivo

zapošljavanje? Kako se ti ciljevi mogu bolje povezati s neophodnim reformama u polju borbe protiv korupcije, pravosudne reforme, upravljanja i sigurnosti, koje su preduvjet za izravno strano ulaganje?

- EU nastoji promicati **stabilnost** na svojim granicama. EU se mora osloniti na sve svoje instrumente suradnje kako bi se s postojećim izazovima uspješno nosio. Aktivnosti u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) i zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) dosad su se provodile izvan okvira europske politike susjedstva. Razina nestabilnosti u nekim zemljama partnericama ne samo da ometa napredak prema demokraciji, nego i prijeti vladavini prava, uzrokuje kršenja ljudskih prava i ima ozbiljne posljedice na EU vidljive u nezakonitim migratornim tokovima i prijetnji sigurnosti.

*Kako bi se europska politika susjedstva trebala nositi sa **sukobima i krizama u susjedstvu**? Trebaju li se aktivnosti unutar ZVSP-a i ZSOP-a bolje integrirati u okvir europske politike susjedstva? Treba li imati važniju ulogu u osmišljavanju mjera za postizanje povjerenja i aktivnosti nakon sukoba te s time povezanih radnji u vezi sa stvaranjem države i institucija?*

Treba li se europskom politikom susjedstva jače usredotočiti na rad s partnerima na suzbijanju ekstremizma, terorizma i organiziranog kriminala?

Treba li reformi sigurnosnog sektora dati veću važnost u okviru europske politike susjedstva?

- U europskoj politici susjedstva među ostalim postoji jasan cilj u vezi s promicanjem **regionalne suradnje**. Zajedno s partnerima EU radi na toj suradnji u okviru Unije za Mediteran na jugu i Istočnog partnerstva na istoku.

Može li se multilateralnom dimenzijom postići veća dodana vrijednost? Ispunjavaju li ti formati odgovarajuću svrhu? Kako možemo povećati njihovu učinkovitost? Možemo li učinkovitije upotrebljavati druge, fleksibilnije okvire? Možemo li bolje surađivati s drugim regionalnim dionicima (Vijećem Europe, OEES-om, Arapskom ligom, Organizacijom islamske suradnje, Afričkom unijom)?

- Unutar europske politike susjedstva u velikoj se mjeri surađuje s vladama, ali također se želi surađivati s **civilnim društvom**, među ostalim, želi se poboljšati njezina funkcija nadzora, pogotovo u zemljama u kojima civilno društvo slobodno, ili uglavnom slobodno, djeluje.

Kako bi se u okviru europske politike susjedstva trebala dodatno razviti interakcija s civilnim društvom u najširem smislu? Može li se još nešto poduzeti kako bi se umrežili različiti dijelovi populacije partnerske države?

Što se još može poduzeti u vezi s promicanjem veza među poslovnim zajednicama? U vezi s promicanjem veza sa i među socijalnim partnerima (sindikatom i radničkim organizacijama)? Što se može poduzeti kako bi se promicao socijalni dijalog, a što u svrhu promicanja veza među znanstvenim zajednicama, sveučilištima, lokalnim vlastima, ženama, mladima, medijima?

- U okviru europske politike susjedstva teži se pravom partnerstvu sa susjedima EU-a i ono mora odražavati i prihvaćati raznolikost.

Što se još može učiniti u okviru europske politike susjedstva kako bi se promicao vjerski dijalog i poštovanje kulturne raznolikosti te borilo protiv predrasuda? Treba li sve veće obostrano razumijevanje naših kultura biti specifičniji cilj europske politike susjedstva i na koji bi se način to trebalo postići? Kako se europskom politikom susjedstva može riješiti problem diskriminacije ranjivih skupina?

III. Prema partnerstvu s jasnijim fokusom i prilagođenijom suradnjom

Iskustvo izvjesnog broja država članica EU-a i zemalja partnerica europske politike susjedstva i **njihovi prvi komentari** na ovu reviziju upućuju na četiri prioriteta područja za koja je potrebno dodatno savjetovanje i promišljanje:

- **na diferencijaciju**
- **fokus**
- **fleksibilnost**
- **odgovornost i prepoznatljivost.**

1. Izazovi diferencijacije

Neki istočni partneri ulaze u detaljno i sveobuhvatno područje slobodne trgovine te teže što je moguće bliskijem odnosu s EU-om. Iako ni u jednom slučaju pun potencijal odnosa nije do kraja iscrpljen, oni teže tomu da odrede plan koji dolazi nakon njihovih sporazuma o pridruživanju i sporazuma o detaljnom i sveobuhvatnom području slobodne trgovine.

Na jugu postoje sve veće razlike u težnjama zemalja partnerica te dolazi do nestabilnosti uslijed oružanog sukoba. Događaji u arapskom svijetu iz 2011. i nakon nje iz temelja su promijenili regiju. Za neke južne partnere to je dovelo do pozitivne političke promjene, druge zemlje prolaze kroz složene tranzicije, i dalje u znatnoj mjeri ovise o posljedicama sirijske krize ili su zahvaćene dugotrajnim sukobima.

Bi li EU trebao postepeno istražiti novi, pa i dublji, oblik odnosa kako bi zadovoljio težnje i izbore onih koji ne smatraju da su sporazumi o pridruživanju konačna etapa političkog pridruživanja i ekonomske integracije?

Kako nastaviti ostvarivati zadatke sa sastanka na vrhu Istočnog partnerstva u Vilniusu 2013. u vezi s dugoročnim ciljem o širem zajedničkom prostoru ekonomskog blagostanja koji se temelji na pravilima Svjetske trgovinske organizacije i suverenim odlukama diljem Europe i šire?

Postoji li unutar europske politike susjedstva prostor za neku vrstu promjenjive geometrije s različitim vrstama odnosa za one partnere koji odaberu različite razine interakcije?

2. Fokus

Naša suradnja s partnerima europske politike susjedstva, kao što je navedeno u akcijskim planovima, trenutačno je izrazito širokog obujma. Iskustvo pokazuje da će europska politika susjedstva biti najučinkovitija kad se EU i njegov partner u potpunosti slažu oko programa rada. Revizijom se mora razjasniti koji su interesi EU-a i svakog partnera te koja su područja od glavnog zajedničkog interesa. To će doprinijeti jačanju i produbljivanju partnerstva između EU-a i naših susjednih zemalja.

Na temelju neslužbenog savjetovanja koje smo do danas obavili početna procjena je da EU i partneri imaju najjači zajednički interes u sljedećim područjima:

- Prioriteti naših susjeda su promicanje **trgovine** te uključivog i održivog **ekonomskog razvoja** te poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje, što su interesi i samog EU-a, u područjima koja se protežu od tradicionalnog ruralnog načina života do istraživanja i digitalnih tržišta.
- I susjedi i EU imaju jake zajedničke interese u vezi s poboljšanjem **povezivosti**, posebno u području održivog prometa i energije. Također postoji zajednički interes da se poboljšaju energetska sigurnost i učinkovitost, a i sigurnost energetskog sektora.

- Trenutačno je u susjedstvu EU-a nekoliko sukoba. Stabilnost je preduvjet za suradnju oko povećanja blagostanja. EU i države članice moraju više surađivati s partnerima kako bismo odgovorili na **sigurnosne** prijetnje do kojih dolazi zbog sukoba, organiziranog kriminala i terorizma i kako bismo razvili sposobnost da zajednički upravljamo kriznim situacijama i katastrofama.
- Naši se partneri suočavaju s izazovima u području **upravljanja**. Za njihove je građane najvažnije osiguravanje vladavine prava, ljudskih prava i demokracije. Poboľšavajući pravnu sigurnost oni rješavaju i pitanja koja su važna domaćim i stranim ulagačima, kao što su borba protiv korupcije i prijevara te jačanje upravljanja javnim financijama, što, među ostalim, uključuje unutarnju kontrolu javnih financija na temelju međunarodnih standarda.
- **Migracija i mobilnost** su za EU i njegove partnere glavna područja suradnje. Poboľšanje mobilnosti, pogotovo iz obrazovnih, znanstvenih, kulturnih i profesionalnih razloga te u svrhu osposobljavanja, ima pozitivne učinke i na gospodarstvo i na društvo. Zajednički izazov su rješavanje problema krijumčarenja ljudima i nezakonita migracija.
- **Drugi zajednički izazovi** s prekograničnim učinkom su zdravstvena sigurnost, prijetnje okolišu i klimatske promjene.
- Povećana interakcija s **mladim ljudima**, među ostalim, u okviru obrazovnih razmjena i drugih mreža, može imati veliku ulogu prilikom osmišljavanja zajedničke vizije za budućnost. EU će nastaviti podržavati veće mogućnosti za **žene**.

Revizijom dobivamo priliku da se između EU-a i partnera utvrdi čvrst dogovor oko najvažnijih područja zajedničkog interesa. To će biti temelj za unapređenje jačeg partnerstva.

U tom smislu, predlažemo da se kod savjetovanja usredotoči na sljedeća pitanja:

- *Slazete li se s predloženim područjima na koja treba usmjeriti fokus? Ako se ne slažete, koje biste druge ili dodatne prioritete predložili?*
- *Koje prioritete partneri smatraju važnima u vezi s njihovim odnosom s EU-om? Koje bi sektore ili područja politike oni htjeli dodatno razviti? Koja su područja partnerima manje zanimljiva?*
- *Postoje li u okviru europske politike susjedstva pravi instrumenti za rješavanje onih prioriteta na koje vi smatrate da bi se trebalo usredotočiti? Kako sektorski dijalozi mogu tomu doprinijeti?*
- *Ako ne postoje, koji bi novi instrumenti mogli biti od pomoći za produbljivanje suradnje u tim sektorima?*
- *Kako EU može dati veću potporu partnerima koji se radije žele usredotočiti na ograničeni broj sektora?*

3. Fleksibilnost – prema fleksibilnijem paketu instrumenata

Zadnjih deset godina EU je razvio i proširio instrumente europske politike susjedstva. Trenutačno se temelje na sljedećim glavnim elementima:

- Odnosi između EU-a i većine zemalja partnerica u okviru europske politike susjedstva strukturirani su pravnim okvirom propisanim u sporazumima o pridruživanju ili sporazumima o partnerstvu i suradnji.
- Akcijski planovi ili programi o pridruživanju do danas su dogovoreni s 12 zemalja partnerica u okviru europske politike susjedstva; za svaku od tih zemalja postoji godišnje izvješće o provedbi prioriteta akcijskog plana.

- Osim godišnjih izvješća o napretku godišnji paket europske politike susjedstva također obuhvaća stratešku komunikaciju i dva izvješća o provedbi regionalnih prioriteta suradnje, jedno o Partnerstvu za demokraciju i zajednički napredak s južnim partnerima, a drugo o Istočnom partnerstvu.
- EU s većinom zemalja partnerica redovito održava bilateralne dijaloge različitog formata. Time su obuhvaćene službene razmjene predviđene sporazumima o pridruživanju ili sporazumima o partnerstvu i suradnji (vijeća za pridruživanje/vijeća za suradnju, odbori za pridruživanje/odbori za suradnju, sektorski pododbori). Postoje i brojni drugi načini povezivanja, kao što su dijalozi o ljudskim pravima i drugi dijalozi u vezi s konkretnim sektorom.
- Znatna ciljana financijska potpora već je pružena zemljama partnericama u okviru europske politike susjedstva. Dodatnih 15 milijardi eura predviđeno je za razdoblje 2014. – 2020. Revizija na sredini razdoblja predviđena je za 2017., što će biti važna prilika da se prilagodi dodjela i realizacija financiranja u okviru instrumenta europske politike susjedstva uzevši u obzir rezultate ove revizije i kako bi se osiguralo da EU može fleksibilnije odgovoriti na brz i promjenjiv razvoj događaja u regiji u okviru svoje financijske suradnje.
- *Kako uskladiti akcijske planove kako bi se bolje prilagodili potrebama i prioritetima pojedine zemlje?*
- *Je li potrebno godišnje izvješćivanje o zemljama koje ne žele tješnju političku i ekonomsku integraciju?*
- *Kako bi EU trebao izgraditi odnose sa zemljama koje trenutačno nemaju akcijski plan?*
- *Kako EU može prilagoditi načelo „više za više” kontekstu u kojemu određeni partneri ne žele tješnju integraciju kako bi se potaknulo poštovanje temeljnih vrijednosti i dodatne ključne reforme?*
- *Kako ocijeniti napredak u pogledu zajednički dogovorenih ciljeva reforme ako je zemlja partnerica pod znatnim vanjskim pritiskom, kao što su oružani sukob ili priljev izbjeglica?*
- *Kako se EU može učinkovitije angažirati ili fleksibilnije odgovoriti na promjene u zemljama partnericama koje su pogođene nekim sukobom?*
- *Koji su instrumenti potrebni EU-u kako bi učinkovitije odgovorio na brz i promjenjiv razvoj događaja u susjedstvu?*
- *Je li izbor sektora i mehanizama za pružanje financijske potpore EU-a odgovarajući? Kako se njezin učinak i prepoznatljivost mogu poboljšati?*

4. Odgovornost i prepoznatljivost

Jedna od često ponavljanih kritika u vezi s europskom politikom susjedstva je nedostatak osjećaja suodgovornosti, diljem njihova društva, te slaba spoznaja šire javnosti o ciljevima i učincima te politike. Jasno je da se treba znatno potruditi u okviru revizije europske politike susjedstva kako bi se poboljšao osjećaj odgovornosti zemalja partnerica za ovu politiku te kako bi se bolje prenosile informacije o ciljevima i rezultatima te politike i unutar EU-a i u zemljama partnericama.

Što partneri traže od europske politike susjedstva? Kako ona može najbolje odgovarati njihovim interesima i težnjama?

Može li se osmisliti način rada kojim se partnerima iskazuje veće poštovanje i koji dokazuje da se radi o partnerstvu onih koji su jednaki? Kako bi se to trebalo odraziti na godišnje izvješćivanje?

Može li se postići veća suradnja struktura europske politike susjedstva kako bi se naglasile odluke samih partnera i kako bi se svim dionicima civilnog društva diljem zemalja partnerica omogućilo sudjelovanje?

Može li se europskom politikom susjedstva postići korist u kraćem vremenskom razdoblju kako bi javnost lakše shvatila vrijednost te politike? Što bi to zahtijevalo od EU-a? A što od zemalja partnerica?

Kako se može preinačiti financijska potpora EU-a tako da ima više ulagačku nego darivateljsku dinamiku u kojoj je jasnija aktivna uloga zemlje partnerice?

Kako se države članice EU-a mogu učinkovitije uključiti u oblikovanje i provedbu politike, među ostalim, aktivnosti u vezi s vanjskom politikom i sigurnosti? Kako se aktivnosti u državama članicama EU-a mogu bolje uskladiti s europskom politikom susjedstva?

Etapa za javna savjetovanja bit će ključna pomoć za postizanje veće odgovornosti i za utiranje puta učinkovitijoj komunikaciji u budućnosti europske politike susjedstva.

IV. Sljedeći koraci

Svrha ovog dokumenta je formuliranje rasprave o budućem smjeru europske politike susjedstva. Cilj je konzultirati se u što većoj mjeri i s partnerima u susjednim zemljama i sa zainteresiranim stranama diljem EU-a. Konzultirat ćemo se s državama članicama i partnerima, ali i sa širokim spektrom dionika: od parlamenata, među ostalim, Europskog parlamenta, preko civilnog društva i skupina za promišljanje problema do socijalnih partnera i dionika iz poslovne i akademske zajednice. Surađivat ćemo s glavnim međunarodnim organizacijama koje su aktivne u susjedstvu, od kojih posebno s Vijećem Europe, OESS-om, a i s glavnim međunarodnim financijskim institucijama. Zainteresirana javnost također će imati mogućnost pisanim putem doprinijeti raspravi. Javno savjetovanje u vezi s ovim dokumentom predviđa se do kraja lipnja.